

MOOIE EUTHANASIE ALS EINDE AAN EEN MOOI LEVEN

'Zo kan het ook!' Vincent Hunink is stellig over de euthanasie van zijn vader die op 82-jarige leeftijd overleed. Het proces kende een lange voorbereiding en verliep in goede harmonie. De langdurige, intensieve wisselwerking tussen familie en huisarts was uitstekend. Aan de laatste wensen van vader Hunink is op waardige wijze voldaan. 'Zijn mooie leven is met een mooie dood geëindigd.' Zijn weduwe en zoons voelen hevig verdriet naast diepe tevredenheid.

door Leo Enthoven

Het gezin Hunink, vader Toon, moeder Vera en hun zoons Vincent en Camiel, vormde een hechte en harmonieuze familie. Oudste zoon Vincent studeerde klassieke talen. Hij promoveerde in 1992 en is docent aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. 'Mijn moeder had een sterke voorkeur voor talen en een liefde voor de oudheid. In ons gezin werd veel aan sport gedaan. Dat sloeg bij mij niet aan. Ik houd van lichaamsbeweging, maar niet in competitieverband. Je moet je talenten benutten, maar niet per se anderen de loef willen afsteken. Mijn broer is ondernemer. Hij houdt meer van sport dan ik.'

Datzelfde gold voor hun vader die meer dan zestig jaar tennis bij T.C. Swift in Nijmegen. De club benoemde hem tot erelid. Op foto's is te zien dat hij op zijn 78ste met jongste zoon Camiel nog lekker een balletje staat te slaan. Het ging hem, vertelt Vincent, meer om plezierig bewegen dan om winnen, en om onder de mensen te verkeren. Dat vormde de rode draad in zijn leven.

8 Toon proostte graag op het leven

verkoop betekende voor hem niet puur het halen van streefcijfers, maar ook mensen aan een goede plek helpen. Hij kende iedereen. Als je in zijn goede jaren met hem over straat liep werd hij om de haverklap aangesproken.' Twee jaar voor zijn dood begon Toon Hunink met ernstige gezondheidsproblemen te kampen. Serieuze darmklachten kregen de overhand. Huisarts en specialisten konden de oorzaak niet achterhalen, ondanks ziekenhuisopnamen in

Mensenman

Zijn beroep, makelaar-taxateur onroerend goed, droeg datzelfde kenmerk. Toon Hunink leidde zijn eigen makelaarskantoor in Nijmegen en werkte in de wijde regio van Oost-Gelderland en Noord-Limburg. 'In zijn vak was hij vooral een mensenman. Sommige makelaars zijn keiharde, commerciële zakenlieden. Mijn vader vond sociale interactie belangrijk. Natuurlijk moest hij geld verdienen, hij was geen filantroop. Een huis

binnen- en buitenland voor uitgebreide onderzoeken. De medici stonden voor een raadsel. Telkens was hun oordeel: 'Gaat u maar weer naar huis want we kunnen niets vinden.' Toon Hunink vermagerde en werd bedlegerig. Gedurende het laatste half jaar van zijn leven kwam hij zijn bed vrijwel niet meer uit.

Plotseling kwam tijdens het zoveelste onderzoek aan het licht dat sprake was van kanker in zijn hele bovenlijf, in ernstige mate uitgezaaid. Hij vroeg de specialist naar zijn kans op genezing. 'Nul procent', luidde het harde, maar eerlijke oordeel. 'In één keer lag daar zijn doodvonnis', blikt zoon Vincent terug. 'Het schijnt zo te zijn dat bepaalde darmtumoren onopgemerkt kunnen blijven doordat hun omvang onder bepaalde waarden valt. Waarschijnlijk was hij al langer kankerpatiënt, zonder dat de artsen en wij dat wisten. Het heeft mijn vader bespaard om lange tijd officieel te boek te staan als kankerpatiënt. Dat wilde hij niet, dat beschouwde hij als een vernederende status. We zijn in zekere zin dankbaar dat hij relatief kort met het idee heeft moeten leven dat hij ziek was en dat het niet meer goed zou komen.'

De familie zag geen reden om boos of opstandig te worden. De medici hebben gedaan wat zij konden. Vincent: 'Ik kan niet één arts aanwijzen die het erbij heeft laten zitten.' Kwaad worden op het lot is zinloos, zijn vader had gewoon medische pech. Na een rijk leven overleed hij op 4 januari van dit jaar op zijn 82ste, 'op zich een mooie leeftijd', na een huwelijk van 53 jaar. 'We hebben veel verdriet dat hij er niet meer is, natuurlijk, maar opstandigheid en boosheid zijn emoties die niet aan de orde zijn geweest, ook niet bij mijn vader.'

Teken toch bij

Na de diagnose komt euthanasie plotseling heel dichtbij, al dateren de voorbereidingen van 20, 25 jaar geleden. 'Jaren terug kwam dat onderwerp voor het eerst als maatschappelijke kwestie bij ons thuis aan de orde. Daarna rees de vraag voor ieder van ons "wat wil je zelf?" Mijn ouders waren duidelijk. Bij dementie, ongeneeslijke ziekten, ondraaglijke pijnen wilden ze dat aan hun leven een eind gemaakt zou worden. Mijn broer en ik zeiden: "Alles goed en wel, maar dan moeten jullie je wensen op papier

De St. Stevenskerk en de Waalbrug in Nijmegen waren voor Toon Hunink dierbare plekken

zetten.” Het is vijftien jaar geleden dat ze de papieren hebben getekend, met de huisarts hebben besproken en hebben achtergelaten. Mijn broer en ik hebben er om de zoveel tijd bij hen op aangedrongen om die papieren te vernieuwen of opnieuw te bekrachtigen. Ondanks onze prachtige euthanasiewet is de wettelijke situatie lastig. Je moet je wensen opschrijven en van tijd tot tijd bevestigen, anders heb je geen poot om op te staan. Soms kostte het wat overredingskracht om dit op zich vervelende onderwerp op tafel te krijgen. Vaak maakten mijn broer en ik een grapje, “teken toch bij” drongen we dan aan.’

Hun ouders hebben dat regelmatig gedaan en dat bleek in de laatste fase van het leven van hun vader een grote steun. Voor niemand kwam zijn euthanasiewens als een verrassing. ‘De huisarts onderhield intensief contact, was meelevend en meewerkend en bood goede zorg, ook in de tijd dat de ziekenhuisonderzoeken niets opleverden. Al die jaren was de huisarts op de hoogte van de ultieme wens van mijn vader en van het feit dat mijn moeder, mijn broer en ik hem steunden. Tegen het einde van zijn leven is er opnieuw uitvoerig over gesproken. De huisarts heeft een vrije dag opgeofferd om dit proces te begeleiden. Dat zegt heel wat. Deze arts heeft zich echt ingespannen om het levenseinde van mijn vader goed gestalte te geven.’

Langs dierbare plekken

De laatste gang van Toon Hunink begon met zijn ontslag uit het ziekenhuis. Een ziekenauto bracht hem naar huis. Hij wilde graag thuis overlijden. Iedereen wist dat het zijn laatste rit zou worden. Het ambulancepersoneel bood aan langs de Waalbrug, zijn kantoor, of andere voor hem dierbare plekken in de Nijmeegse binnenstad te rijden. ‘Wilt u ergens naartoe, wilt u iets zien? We maken met plezier een omweg.’ Vincent: ‘Mijn vader wilde dat niet, maar ik vond het een kostbaar moment in onze bureaucratische samenleving, want die mensen hebben ook hun targets.’ In de ziekenwagen heeft hij naast zijn vader gezeten en zijn hand

vastgehouden en met hem gesproken over straten, pleinen en gebouwen die ze passeerden.

Thuis was het de familie gelukt om met enig passen en meten een bed voor een groot raam te zetten met een mooi uitzicht waar hij van hield. De naaste familie zat zijn laatste uren om hem heen. Het gevoel van saamhorigheid was groot. Ze schonken elkaar een glaasje wijn. Vader Hunink was zwak van lichaam maar helder van geest. Morfine hield hem pijnloos. Lichamelijk was hij op, geestelijk was hij de oude, zoals zijn familie hem kende.

‘Mijn vader was geen man van drama of grote emoties of zware conflicten of vergaande verklaringen. We hebben gepraat zoals we dat in het verleden gedurende vele avonden en tijdens vele familiediners en bij borrels hebben gedaan. Veel herinneringen opgehaald aan ditjes en datjes, mensen, Nijmegen, praktische onderwerpen, zijn tennisclub. Hij was opgelucht, vrolijk.

Tijdens de euthanasie door de huisarts heb ik naast mijn vader gezeten en zijn hand vastgehouden in de laatste minuut dat hij leefde. De laatste dag heb ik tweehonderd foto’s gemaakt, enkele na zijn dood. Daarmee kunnen we zijn sterfdag op een mooie manier herbeleven. Ik twijfel er niet aan dat hij vredig is gestorven. In zijn hand voelde ik geen spanning. Hij was er klaar voor, wilde het heel graag, voelde geen moment aarzeling. Wij hebben steeds gezegd: “Dit is zijn laatste wens en dit is het laatste dat we voor hem kunnen doen.” Ik ben er trots op zoals hij dat heeft gedaan. Een mooiere dood is bijna niet denkbaar. Zijn mooie leven is met een mooie dood geëindigd.’

Tijdens de afscheidsdienst zat de kerk bomvol. Een lange stoet mensen liep mee naar het kerkhof. Daarna volgde een receptie in een van zijn favoriete restaurants in de buurt, druk bezocht en goed verzorgd. Zo was het afscheid van Toon Hunink helemaal in stijl. ■